

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 22278-01-18 ברוט ואח' נ' ישראל
ת"צ 75392-10-18 גרינוולד ואח' נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני :

בפני כבוד השופט שמואל בורנשטיין

המבקשים
בת"צ 22278-01-18
1. חנה ברוט
2. גלעד ברוט

המבקשים
בת"צ 75392-10-18
1. שרית גרינוולד
2. אביתר ויזל
3. חנה ברוט
4. גלעד ברוט

באמצעות ב"כ עו"ד איתמר מירון

נגד

המשיבה
מדינת ישראל – רשות המסים
באמצעות ב"כ עו"ד שגית כחלון

פסק דין

1 פתח דבר

2 1. במסגרת שתי בקשות לאישור תובענות ייצוגיות, הגישה המשיבה הודעות על חדילה מגבייה
3 בהתאם לסעיף 9 לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן: **חוק תובענות ייצוגיות**). בסופו
4 של דבר הגיעו הצדדים להסכמה בעניין החדילה ואף להסכמה בדבר פסיקת גמול למבקשים
5 ושכר טרחה לבאי הכוח לפי סעיף 9(ג) לחוק תובענות ייצוגיות.

6 רקע והשתלשלות ההליכים

7 2. ביום 10.1.2018 הגישו המבקשים בת.צ. 22278-01-18 בקשה לאישור תובענה ייצוגית כנגד
8 המשיבה, רשות המסים, שעניינה בטענה כי המשיבה אינה מכירה בקבלה ממוחשבת לצורך מתן
9 זיכוי ממס בגין תרומה בהתאם לסעיף 46 לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש], התשכ"א-1961
10 (להלן: **פקודת מס הכנסה או הפקודה**).

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 18-01-22278 ברוט ואח' נ' ישראל
ת"צ 18-10-75392 גרינוולד ואח' נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני :

- 1 הקבוצה בשמה הוגשה הבקשה הוגדרה ככל אדם שתרם בשנתיים האחרונות כספים בהתאם
- 2 לסעיף 46 לפקודת מס הכנסה, וקיבל בגין תרומתו קבלה ממוחשבת שלא אושרה לצורך זיכוי
- 3 ממש (להלן : **בקשת ברוט**).
- 4 כאמור בהודעת החדילה שהוגשה לבית המשפט ביום 10.4.2018, מצאה המשיבה כי אכן קיימים
- 5 משרדי שומה שאינם מיישמים את הוראות החוזר בעניין הכרה בקבלה בגין תרומה (חוזר מס'
- 6 24/2004), ולפיכך המשיבה רעננה את הנחיותיה לפקדי השומה ובהמשך אף פרסמה הבהרה
- 7 בעניין זה בחוברת "דע את זכויותיך" (ראו התצהיר שצורף להודעת החדילה).
- 8 3. ביום 31.10.2018 (הגשת כל התצהירים הושלמה ביום 23.11.2018) הגישו המבקשים בת.צ.
- 9 18-10-75392 בקשה לאישור תובענה ייצוגית כנגד המשיבה, שעניינה בטענה כי המשיבה עורכת
- 10 תיקונים בשומה העצמית ואינה משדרת אותה כפי שהיא, וזאת בניגוד לסעיף 145 לפקודה.
- 11 במסגרת הבקשה התבקש בית המשפט להורות למשיבה לתקן את מערכות המחשב שלה, כך
- 12 שלא יהיה ניתן לשנות נתונים הכלולים בשומה עצמית, למעט באותם מקרים הנופלים תחת
- 13 הוראות סעיף 145(א)(3) לפקודה, וזאת בהתאם להנחיותיה של המשיבה עצמה.
- 14 הקבוצה בשמה הוגשה הבקשה הוגדרה ככלל הנישומים שהגישו שומה עצמית והונפקה להם
- 15 הודעת שומה תוך הסיווג "00" או "01" (שומה עצמית או שומה ע"פ דו"ח) ואולם הנתונים
- 16 שהוקלדו בשומה אינם תואמים את שהוצהר על ידי הנישום (להלן : **בקשת גרינוולד**).
- 17 כאמור בהודעת החדילה (ובקשה להארכת מועד לחדילה) שהוגשה לבית המשפט ביום 4.2.2019
- 18 הרי שבבדיקה שערכה המשיבה נמצא כי הנחיותיה בעניין זה לא יושמו בפועל בצורה מלאה. כך
- 19 נמצא, בין היתר, כי ישנם מצבים בהן לא נמסרה לנישום הודעה שהדו"ח שהוגש על ידו חסר או
- 20 שלא נשלחה לו דרישה להשלמת מסמכים. עוד נמצא כי לא בכל המקרים בהם תוקנה השומה
- 21 העצמית כמפורט בסעיף 145(א)(3) לפקודה נשלחה הודעה מתאימה לנישום על התיקון שנעשה.
- 22 בעקבות זאת, שינתה המשיבה את אופן התנהלותה ואת ההנחיות לעובדיה (ראו התצהיר שצורף
- 23 להודעת החדילה).
- 24 בהמשך לכך, ועם התקדמות ההליך, ביצעה המשיבה פעולות אלו : פרסום הוראת ביצוע חדשה
- 25 הכוללת התייחסות רחבה להנחיה נשוא הודעת החדילה, מפגש בין נציגיה לבין נציגי לשכת
- 26 המייצגים שעודכנו בהנחיה, משלוח הודעות על תיקוני שומה ביוזמת פקיד השומה באמצעות
- 27 דואר רשום, שיפור הטיפול בבקשות נישומים להחזר מס לפי סעיף 160 לפקודה, תיקון מערכות
- 28 המחשב כך שבמקרים שמסורבת בקשה להחזר מס, נשלחת לנישום הודעה ממוחשבת וכן מכתב

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 22278-01-18 ברוט ואח' נ' ישראל
ת"צ 75392-10-18 גרינוולד ואח' נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

1 הנמקה לסירוב מתוך "מערכת מסמכים חסרים", ובנוסף - הפצת הנחיה לכלל פקידי השומה
2 בעניין החזרי המס (ראו התצהירים שצורפו להודעת הצדדים מיום 30.4.2020).

3 ההסכמה על חדילה והסכם הפשרה בעניין הגמול ושכר הטרחה

4 4. ביום 29.7.2019 הגישו הצדדים לתיק בית המשפט הודעות משותפות על חדילה מוסכמת ביחס
5 לשתי הבקשות, לפיה על בסיס האמור בהודעות החדילה שהגישה המשיבה, הגיעו הצדדים
6 להסכמה כי הבקשות תסתיימנה בדרך של חדילה מוסכמת. ביום 15.3.2020 הגישו הצדדים
7 הסכם פשרה בעניין שיעור הגמול ושכר הטרחה המומלצים על ידם כראויים לאישור בית
8 המשפט. בהתאם למוסכם בין הצדדים ישולם גמול בסך של 40,000 ₪ ושכר טרחה בסך של
9 210,000 ₪ (בתוספת מע"מ) בגין כל אחת מהבקשות. ביום 30.4.2020, ובעקבות החלטה שניתנה
10 על ידי בעניין זה, הגישו הצדדים הודעה נוספת ובה הציגו את נימוקיהם לבקשה לפסיקת גמול
11 שכ"ט בסכומים המפורטים לעיל.

12 5. תמצית נימוקיהם של הצדדים בעניין הגמול ושכר הטרחה היא כי בשל טיבן של הסוגיות
13 העומדות על הפרק במסגרת הבקשות דנן, לא ניתן להעריך את התועלת שנצמחה לקבוצות
14 המיוצגות בשנתיים שקדמו להגשות הבקשות; אשר לבקשת גרינוולד הרי שמדובר במספר
15 תיקונים עקרוניים הנוגעים לשיפור יכולתם של נישומים לבחון את התיקונים שנערכו להם
16 בשומות, ולא ניתן לכמת תועלת זו. אשר לבקשת ברוט הרי שגם אם ניתן לבצע הערכה מסוימת
17 בדבר היקף משוער של התועלת מהגשת הבקשה, הרי שהדבר כרוך בהקצאת משאבים בלתי
18 סבירה בעליל המחייבת בדיקה של מאות דוחות. לפיכך סבורים הצדדים כי נכון להגיע
19 להסכמות על גובה שכר הטרחה והגמול בהתבסס על מכלול הנסיבות ועל יסוד אומדנה.

20 6. בתוך כך מציינים הצדדים כי במסגרת הבקשות הוצגו מספר מקרים שבהם בוצעו שינויים
21 בשומה העצמית ללא כל דיווח או הנמקה, וזאת בשורה ארוכה של ענייני מס (ובכלל זאת אי
22 הכרה בקבלה ממוחשבת לצורך זיכוי מס בשל תרומה כאמור בבקשת ברוט). לעמדת המשיבה
23 בהתנהלותה זו ביקשה היא להלך בדרך ביניים מאוזנת של קליטת דו"ח חרף פגמים שבו,
24 ולמרות זאת החליטה בעקבות הבקשות כי יש מקום לחדילה. לפיכך, ונוכח הפעולות שביצעה
25 המשיבה בעקבות הבקשות, והתועלת המהותית שנגרמה לציבור הנישומים, מסכימים הצדדים
26 כי המבקשים ובאי כוחם ראויים לתגמול נאות כמפורט לעיל.

27 7. הצדדים הוסיפו והבהירו כי החלוקה השווה של הגמול ושכר הטרחה בין שתי הבקשות, מקורה
28 בעובדה שהמחלוקת נשוא הבקשה השנייה צפה ועלתה אגב דיון שהתקיים בבקשה הראשונה,

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 18-01-22278 ברוט ואח' נ' ישראל
ת"צ 18-10-75392 גרינוולד ואח' נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

1 בכך שהבקשה הוגשה על ידי אותו מייצג וביוזמת אותו תובע מייצג, ובכך ששתי הבקשות דנות
2 בסוגיה דומה, דהיינו השינויים הנערכים בשומה העצמית.

3 **דיון**

4 **החדילה**

5 8. עסקינן בבקשה לאישור תובענות ייצוגיות כנגד רשות לפי פרט 11 בתוספת השנייה לחוק
6 תובענות ייצוגיות, לגביה חל סעיף 9 לחוק, הקובע כדלקמן:

7 "(א) הוגשה בקשה לאישור בתביעה כמפורט בפרט 11 בתוספת השניה (בחוק זה -
8 תביעת השבה נגד רשות), לא ידון בה בית המשפט אלא לאחר שחלפה תקופה של 90
9 ימים מהמועד שבו הוגשה הבקשה לאישור ובית המשפט רשאי להאריך תקופה זו
10 מטעמים שיירשמו (בסעיף זה - המועד הקובע).

11 (ב) בית המשפט לא יאשר תובענה ייצוגית בתביעת השבה נגד רשות, אם הרשות
12 הודיעה כי תחדל מהגביה שבשלה הוגשה הבקשה לאישור והוכח לבית המשפט כי
13 היא חדלה מהגביה כאמור לכל המאוחר במועד הקובע.

14 (ג) החליט בית המשפט כאמור בסעיף קטן (ב), רשאי הוא -

15 (1) על אף הוראות סעיף 22, לפסוק גמול למבקש בהתחשב בשיקולים כאמור בסעיף
16 22(ב);

17 (2) לקבוע שכר טרחה לבא כוח המייצג בהתאם להוראות סעיף 23."

18 9. בהתאם להוראות סעיף 9(א) לחוק תובענות ייצוגיות, "המועד הקובע" לחדילה חל 90 ימים
19 לאחר שהוגשה בקשת האישור. הודעת המשיבה על החדילה בבקשת ברוט הוגשה בתוך 90 יום,
20 ואילו הודעת החדילה בבקשת גרינוולד הוגשה במספר שלבים (הראשונה ביום 4.2.2019) תוך
21 הגשת בקשות ארכה למסירת חדילה, וזאת לאור הצורך בהתאמת מערכות המחשב של
22 המשיבה.

23 10. לאור האמור אני קובע כי המשיבה חדלה מגביית היתר בהתאם לסעיף 9 לחוק תובענות ייצוגיות
24 ולפיכך אין לאשר את בקשות האישור.

25 **גמול ושכר טרחה**

26 11. סעיף 9(ג) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי במצב בו החליט בית המשפט שלא לאשר תובענה
27 ייצוגית בתביעת השבה נגד רשות, מאחר שזו הודיעה כי תחדל מהגבייה שבשלה הוגשה בקשת
28 האישור, והוכח לבית המשפט כי הגבייה אכן נפסקה - כאמור בסעיף 9(ב) לחוק, על אף הוראות

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 18-01-22278 ברוט ואח' נ' ישראל
ת"צ 18-10-75392 גרינוולד ואח' נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני :

1 סעיף 22 לחוק, רשאי בית המשפט לפסוק גמול למבקש בהתחשב בשיקולים כאמור בסעיף 22(ב)
2 וכן רשאי לקבוע שכר טרחה לבא כוח המייצג בהתאם להוראות סעיף 23. משמע, המחוקק
3 הסמיך את בית המשפט לפסוק גמול לתובע מייצג ושכר טרחה לבא כוח המייצג, על אף
4 שהתובענה הייצוגית לא אושרה ולא נוהלה, עקב הודעת חדילה מצד הרשות, כאשר בשיקוליו
5 אם לפסוק גמול ושכר טרחה כאמור, מונחה בית המשפט על ידי אמות המידה הכלליות
6 המפורטות בחוק, החלות דרך כלל על תובענות ייצוגיות שנדונו והוכרעו על ידי בית המשפט,
7 כגון: התועלת שהביאה התובענה הייצוגית לחברי הקבוצה; מידת החשיבות הציבורית של
8 התובענה הייצוגית; מורכבות ההליך; הטרחה שטרחה התובע המייצג ובא הכוח המייצג והסיכון
9 שנטלו על עצמם בהגשת התובענה הייצוגית ובניהולה.

10 12. ראו בהקשר זה אף את דברי בית המשפט העליון בע"מ 2395/07 **אכדיה סופטוור סיסטמס**
11 **בע"מ נ' מדינת ישראל – מנהל המכס ומס בולים** (27.12.2010) בעומדו על השיקולים לפסיקת
12 גמול ושכר טרחה בסיטואציה בה חדלה הרשות מגבייתה (פסקאות 25-26 לפסק דינה של כבוד
13 השופטת א' פרוקצ'יה):

14 "מצב של דחיית בקשה לאישור תובענה ייצוגית מפאת הפסקת הגבייה על ידי הרשות
15 הוא בעל ייחוד מבחינת מורכבות השיקולים שיש להתחשב בהם ביחס לפסיקת גמול
16 ושכר טרחה. סעיף 9(ג) לחוק העוסק בסיטואציה מיוחדת זו מפנה בענין זה לשיקולים
17 המפורטים בהוראות הכלליות בדבר גמול מיוחד ושכר טרחה, המקרינים על מהות
18 הגורמים שיש לשקלם לענין זה. אולם ברי, כי ייחודו של מצב זה מחייב התייחסות
19 מיוחדת לגורמי הדחייה של בקשת האישור, הנעוצים בהודעת הרשות על הפסקת
20 גביית תשלומים שבגינם הוגשה התובענה.

21 בגדרן של אמות המידה לבחינת ענין זה יש לומר, ראשית, כי ראוי לתת משקל לעובדה
22 כי בעקבות הגשת התובענה הייצוגית, או לאחריה, החליטה הרשות לשנות את
23 מהלכיה, והודיעה כי לא תוסיף עוד לגבות כספים שבעטיים הוגשה התובענה הייצוגית
24 להשבה, והיא אף יישמה הודעה זו. ככל שהגשת הבקשה לאישור התובענה הייצוגית
25 הולידה שינוי בהתנהלות הרשות הציבורית, ותרמה להשגת התכלית שלשמה הוגשה
26 בהפסקת גביית תשלומים מהאזרחים שלא נמצא להם בסיס מוצק בדין, כך היא תרמה
27 להגשמת האינטרס הטמון בה, גם אם לא הושקעו בכך משאבים דיוניים רבים. שיקול
28 מעין זה עשוי להצדיק מתן גמול מיוחד ושכר טרחה ליוזמי מהלך התובענה הייצוגית;
29 הדבר עשוי לעודד תובעים מייצגים להעמיד לביקורת שיפוטית כשלים בהתנהלות
30 הרשויות, והוא תורם להגשמת האינטרס הציבורי בהפסקת פעולת הרשות העומדת
31 בניגוד לחוק מצד אחד, אך זאת בלא לפגוע בציבור בכללו על ידי תשלומי כספי ציבור
32 בשיעור ניכר לידי הקבוצה התובעת, מצד שני.

33 כן ראוי להתייחס בהקשר זה להיקף הטרחה, הסיכון, התועלת, והחשיבות הציבורית
34 של התובענה הייצוגית, ולצורך שכר הטרחה גם במורכבות ההליך, והאופן בו הוא נוהל
35 בידי בא כוח המייצג. חשוב להדגיש, כי מנין השיקולים המפורט בסעיפים 22 ו-23,
36 אליהם מפנה החוק בסעיף 9(ג), אינו ממצה, ועל בית המשפט לשקול את מכלול נסיבות
37 הענין המסוים הניצב לפניו, ולהכריע במסגרתו האם ראוי במקרה נתון, על פי

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 18-01-22278 ברוט ואח' נ' ישראל
ת"צ 18-10-75392 גרינוולד ואח' נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

- 1 נסיבותיו, לפסוק תשלומים לתובע המייצג ולבא כוחו, ואם כן, מה שיעור התשלומים
- 2 הראוי לצורך כך".
- 3 ראו גם: עע"מ 6687/11 מדינת ישראל נ' אבוטבול (25.12.2012).
- 4 מן הכלל אל הפרט.
- 5 13. בכל הנוגע לעלויות ולסיכונים אשר נטלו על עצמם המבקשים ובאי הכוח בהכנת הבקשות
- 6 ובהגשתן, הרי שניכר כי אלה אינם מהגבוהים, שכן אין עסקין בסוגיות מורכבות באופן יחסי.
- 7 שיקול נוסף הראוי להילקח בחשבון בנסיבות העניין הוא העובדה שעקב הודעות החדילה, לא
- 8 נדרשה השקעת משאבים גדולים מצד המבקשים ובאי כוחם, להבדיל ממצב דברים בו היו
- 9 הבקשות לאישור מתבררות לגופן.
- 10 14. עוד יש להביא בחשבון את השיקול בדבר צמצום הפגיעה בקופה הציבורית, שהרי כאשר עסקין
- 11 בתובענה ייצוגית המוגשת נגד רשות, הגמול לתובע המייצג ושכר טרחת בא כוחו, ישולם מכספי
- 12 הציבור. מכאן נובע הצורך באיזון שבין השאיפה לתמרץ את התובעים המייצגים ואת בא כוחם
- 13 בהגישם תובענה ייצוגית שנמצא שיש בה ממש, לבין האינטרס הציבורי המצדיק הערכת שיעורם
- 14 הסביר של תשלומים אלו.
- 15 15. מנגד, אין להתעלם מהתועלת הברורה והמובהקת שהסבו הבקשות לקבוצות ולציבור בכללותו.
- 16 אין ספק כי הגשת הבקשות תרמה לחידוד הנחיות קיימות, לפרסום הנחיות חדשות, לשינוי
- 17 משמעותי במערכות המחשב של המשיבה ולפעולות נוספות שביצעה המשיבה, כמפורט לעיל,
- 18 שתוצאתן היא עמידה בהוראות הדין, כמו גם שקיפות באופן טיפולה של המשיבה בדוחות
- 19 המוגשים לה על ידי ציבור הנישומים. זאת ועוד, השיקול שהוצג לעיל הנוגע לשמירת הקופה
- 20 הציבורית, כבר קיבל ביטוי מסוים, במסגרת ההגנה המיוחדת שניתנה לרשות בעצם מתן
- 21 האפשרות למסור הודעת חדילה, כפי שנהגה המשיבה במקרה דנן.
- 22 16. הנימוקים שהוצגו על ידי הצדדים באשר לגובה הגמול ושכר הטרחה מקובלים עליי. בהתחשב
- 23 באופיין של הסוגיות העומדות על הפרק, לא ניתן לכמת את התועלת שנוצרה לחברי הקבוצה
- 24 בבקשת גרינוולד בשנתיים שקדמו לבקשה, ועל פני הדברים, המשאבים הדרושים לבדיקת
- 25 התועלת בבקשת ברוט, הם בלתי סבירים בעליל, בבחינת אין הצר שווה בנזק המלך. סכומי
- 26 הגמול ושכר הטרחה המומלצים על ידי הצדדים נראים סבירים בעיניי והולמים את נסיבות
- 27 העניין. אף החלוקה השווה של סכומים אלה בין שתי הבקשות נראית בעיני. אכן, על פני הדברים
- 28 התועלת הנוגעת לבקשת ברוט מצומצמת הרבה יותר מזו שבבקשת גרינוולד, בהיותה נוגעת אך

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 22278-01-18 ברוט ואח' נ' ישראל
ת"צ 75392-10-18 גרינוולד ואח' נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני :

- 1 ורק לסוגיה אחת (קבלה ממוחשבת לצורך זיכוי מס). עם זאת, בקשת גרינוולד באה לעולם
2 בעקבות הדיון שהתקיים בבקשת ברוט, בבחינת יצא לחפש אתונות ומצא מלוכה.
- 3 17. לאור האמור הגעתי לכלל מסקנה כי יש מקום להיעתר להמלצת הצדדים ולפסוק כדלקמן :
4 בבקשת ברוט גמול בסך 40,000 ₪ ושכר טרחה בסך 210,000 ₪ (הכל בתוספת מע"מ) ; בבקשת
5 גרינוולד גמול בסך 40,000 ₪ ושכר טרחה בסך 210,000 ₪ (הכל בתוספת מע"מ). הסכומים
6 האמורים ישולמו בתוך 60 יום מהיום, שאם לא כן יישאו הפרשי הצמדה וריבית החל מהיום
7 ועד למועד תשלומם בפועל.

8
9

10

11 ניתנה היום, כ"ג אייר תש"פ, 17 מאי 2020, בהעדר הצדדים.

12

שמואל בורנשטיין, שופט

13
14

